

किसान संघ/संगठन दर्ता कार्यविधि, २०७४

प्रस्तावना : कृषि क्षेत्रको अपार सम्भावनालाई वास्तविकतामा रुपान्तरण गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको सुदृढिकरण गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी आम किसानहरुको काँधमा रहेको कुरालाई आत्मसात गरी उनीहरुका हक अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नका लागि किसानहरुसंग सम्बन्धित संघ/संगठनलाई औपचारिकरुपमा राज्यका निकायमा दर्ता गर्न आवश्यक भएकोले, राष्ट्रिय किसान आयोग गठन कार्यकारी आदेश, २०७३ को दफा ६(ठ) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी आयोगले देहाय बमोजिमको किसान संघ/संगठन दर्ता कार्यविधि, २०७४ जारी गरेको छ ।

पच्छेद १

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यस कार्यविधिको नाम “किसान संघ/संगठन दर्ता कार्यविधि, २०७४” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

(क) “आयोग” भन्नाले राष्ट्रिय किसान आयोग सम्झनु पर्छ ।

(ख) “अध्यक्ष” भन्नाले किसान संघ/संगठनको अध्यक्ष वा संयोजक वा सभापति सम्झनु पर्छ ।

(ग) “आदेश” भन्नाले राष्ट्रिय किसान आयोग गठन कार्यकारी आदेश, २०७३ सम्झनु पर्छ ।

(घ) “सदस्य” भन्नाले किसान संघ/संगठनको सदस्य सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “किसान संघ/संगठन” भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम दर्ता हुने कृषि क्षेत्र सँग आवद्ध नेपाली किसानहरुको गैरनाफामूलक संस्थालाई जनाउने छ ।

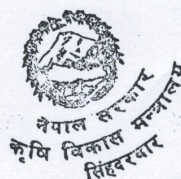
(च) “सचिवालय” भन्नाले राष्ट्रिय किसान आयोगको सचिवालय सम्झनु पर्छ ।

(छ) “सदस्य सचिव” भन्नाले राष्ट्रिय किसान आयोगको सदस्य सचिव सम्झनु पर्छ ।

(ज) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस कार्यविधिमा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(झ) “कृषि” भन्नाले कृषि, पशुपंछी, मत्स्य, खाद्य प्रविधि, जैविक प्रविधि लगायतका क्षेत्रलाई सम्झनु पर्छ ।

(Handwritten signatures and initials)

३. उद्देश्य: यस कार्यविधि को उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :-

- (क) किसान संघ/संगठन को दर्ता प्रक्रियालाई सरल एवं व्यवस्थित बनाउने,
- (ख) किसान संघ/संगठनहरूको शसक्तिकरण गर्ने ।
- (ग) किसान संघ/संगठन को कानून बमोजिम नियमन गर्ने ।
- (घ) किसान संघ/संगठन दर्ताका सम्बन्धमा भएका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाको बारेमा प्रसार/प्रचार गर्ने ।

परिच्छेद - २

किसान संघ/संगठन दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

४. निवेदन दिनु पर्ने :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम किसान संघ/संगठन दर्ता गर्न राष्ट्रिय किसान आयोग वा आयोगले तोकेको संघिय, प्रादेशिक वा स्थानीय सरकारको कुनै पनि कार्यालयमा रु. १०१- को टिकट टाँस गरी अनुसूची -१ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा निवेदन साथ देहायका कागज प्रमाणको रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ :-
 - (क) प्रस्तावित किसान संघ/संगठनको प्रमाणित सङ्कल विधान/विनियम २ प्रति
 - (ख) किसानहरू भेला भई किसान संघ/संगठन गठन गर्ने निर्णय गरेको निर्णय पुस्तिकाको निर्णय प्रतिलिपि थान — १ (एक)
 - (ग) किसान संघ/संगठन गठनमा आवद्ध पदाधिकारीहरूको नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि थान — १ (एक)
 - (घ) किसान संघ/संगठनको कार्ययोजना
 - (ङ) किसान संघ/संगठनको दर्ता सम्बन्धी कार्य गर्न अधिकार प्राप्त व्यक्तिको दस्तखत नमूना सहितको सङ्कल अधिकारपत्र
 - (च) आवेदन पत्रमा नयाँ किसान संघ/संगठनको हकमा प्रस्तावित किसान संघ/संगठनको तदर्थ समितिको अध्यक्षले र यो कार्यविधि जारी हुनु अगाडी देखी नै कृयाशिल किसान संघ/संगठनको हकमा किसान संघ/संगठनको अध्यक्ष, सभापति वा संयोजकले दस्तखत गरेको हुनुपर्दछ ।

(Signature)

(Signature)

(Signature)

(Signature)

(छ) यस कार्यविधिमा यस अघि जे भनिएको भएतापनि यो कार्यविधि जारी हुनु भन्दा अगाडी नेपालमा कृषिशिल किसान संघ/संगठनहरुको दर्ताको हकमा दफा ४ को उपदफा २ को (ख), (ग), (घ), (ङ) र (च) बाहेकका अन्य प्रावधानहरु मात्र आवश्यक पर्नेछ ।

५. किसान संघ/संगठनको दर्ता :

(१) मुलुकको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रुपमा रहेको कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकिकरण, व्यवसायीकरण र विविधिकरण गरी किसानको हकहितको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्न तथा छरिएर रहेका किसानहरुलाई संगठित गरी राज्यसँग किसानहरुको सामूहिक हित प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले देहाय बमोजिमको किसान संघ/संगठनहरु गठन गर्न सकिनेछ:-

- (क) प्रादेशिक किसान संघ/संगठनहरु,
- (ख) केन्द्रीय किसान संघ/संगठन/महासंघहरु,
- (ग) राष्ट्रिय किसान संजालहरु,

(२) दफा ३ बमोजिमका कागजपत्रहरु सहित राष्ट्रिय किसान आयोगमा प्राप्त आवेदनहरु उपर आयोगबाट मुल्याङ्कन गरी आयोगको तोकिएको शाखामा उपदफा १ बमोजिका किसान संघ/संगठनहरु आवेदन प्राप्त भएको मितिले बढिमा १ महिना भित्रमा दर्ता गरिसक्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा २ बमोजिम किसान संघ/संगठनहरु दर्ता भए पश्चात आयोगले दर्ताको प्रमाण पत्र जारी गर्नेछ । किसान संघ/संगठनहरु दर्ताको प्रमाण पत्रको ढाँचा अनुसूची-२ बमोजिमको हुनेछ ।

(४) उपदफा २ बमोजिम किसान संघ/संगठनहरु दर्ता गर्नको लागि राष्ट्रिय किसान आयोगले श्रावण र पौष महिना गरी बर्षको २ पटक सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी दर्ताको लागि सार्वजनिक आव्हान गर्नेछ ।

परिच्छेद - ३

किसान संघ/संगठन नियमन सम्बन्धी व्यवस्था

६. किसान संघ/संगठनहरूले पालना गर्नुपर्ने कार्यहरू :

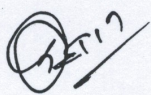
- (क) दर्ता भएका सम्बन्धित संघ/संगठनको विधानले व्यवस्था गरे अनुसार नियमित रूपमा बैठक, सम्मेलन, भेला र साधारण सभा गर्नु पर्नेछ ।
- (ख) साधारण सभाबाट पारित विधान र कार्यसमितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरूको नामावली आयोगलाई जानकारी गराई अद्यावधिक गराउनु पर्नेछ ।
- (ग) आयोगमा दर्ता भएका किसान संघ/संगठनहरूले आर्थिक कारोबार गर्दा बैंक खाता मार्फत पारदर्शी रूपमा गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) आयोगमा दर्ता भएका किसान संघ/संगठनहरूले स्वदेशी तथा विदेशी दातृ निकायहरूबाट राज्यको नियम बमोजिम आर्थिक सहयोग लिन सक्नेछन् । तर वैदेशिक सहयोग लिएको अवस्थामा आयोगलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- (ङ) दर्ता गर्दा किसान संघ/संगठनहरूले आफ्नो केन्द्रीय कार्यालयको ठेगाना उल्लेख गर्नु पर्नेछ । कार्यालयको ठेगाना परिवर्तन भएमा आयोगलाई १५ दिन भित्र जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

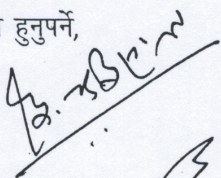
परिच्छेद - ४

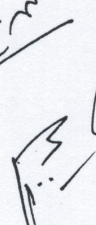
विविध

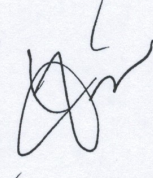
७. किसान संघ/संगठनको दर्ताको लागि आवश्यक प्रावधानहरू : किसान संघ/संगठन दर्ता गर्ने आयोगका अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश हुन आउने संघ/संगठन दर्ताको प्रस्तावित विधान/विनियममा देहाय बमोजिमको हुनुपर्नेछ,-

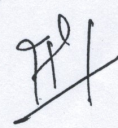
- (क) किसान संघ/संगठनको उद्देश्य किसानको हकहित र अधिकारको सिद्धान्तसँग मिल्ने,
- (ख) किसान संघ/संगठनको कार्यक्रम सदस्यको पेशा, रोजगारी र व्यवसायमा टेवा पुर्याउने,
- (ग) किसान संघ/संगठनको विधानहरूको किसानको हकहित र अधिकार सँग सम्बन्धित सिद्धान्त अनुरूपको हुनुपर्ने,

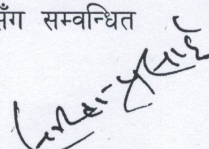

(घ) किसान संघ/संगठनको विधान समान आवश्यकता र समान चाहना भएका व्यक्तिहरुले स्वेच्छिक रुपमा संस्थाको सदस्यता माग गर्दा सदस्यता प्रदान गर्न सक्ने भएको हुनुपर्ने,

(ङ) किसान संघ/संगठनको कार्य योजना सदस्यहरुको सामूहिक पेशागत हित गर्ने,

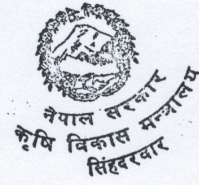
(छ) किसान संघ/संगठनमा प्राकृतिक व्यक्तिहरुमात्र सदस्य हुने भएकोले संस्था दर्ता गर्दा निवेदन दिने आवेदकहरु अलग-अलग परिवारका कम्तिमा २५० जना व्यक्तिहरु हुनुपर्ने छ । तर यो कार्यविधि जारी हुनु अगाडी नेपालमा कृयाशिल किसान संघ/संगठनहरुको हकमा यो प्रावधान लागू हुने छैन ।

८. जानकारी दिनुपर्ने : यस कार्यविधि बमोजिम कुनै निवेदन उपर कारवाही अघि बढाउन तथा किसान संघ तथा संगठन दर्ता गर्न नसकिने भएमा दर्ता हुन नसक्नुको कारण सहित सम्बन्धित पक्षलाई १५ दिनभित्र लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ ।

९. संशोधन र खारेजी :

(१) यो कार्यविधिमा आयोगले आवश्यकतानुसार संशोधन एवं परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

(२) यो कार्यविधि लागू भएपछि नेपालमा कृयाशिल किसान संघ/संगठनहरु यसै कार्यविधि बमोजिम अनिवार्य रुपमा दर्ता हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची -१
किसान संघ/संगठन दर्ता निवेदनको ढाँचा

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
राष्ट्रिय किसान आयोग
.....

विषय : किसान संघ/संगठन दर्ता गर्ने सम्बन्धमा ।

महोदय,

हामी देहायका किसानहरु/किसान संघ/संगठनहरु देहायका प्रावधान सहितको किसान संघ/संगठनको उद्देश्य अनुरूप किसान संघ/संगठनले तत्काल गर्ने कार्य सम्बन्धी योजना र प्रस्तावित किसान संघ/संगठनको विनियम २ प्रति यसै साथ पेश गरेका छौं ।

१. किसान संघ/संगठन सम्बन्धी विवरण:-

(क) प्रस्तावित किसान संघ/संगठन को नाम:-

(ख) ठेगाना:-

(ग) उद्देश्य:-

(घ) मुख्य कार्य:-

(ङ) कार्यक्षेत्र:-

(च) दायित्व:-

(छ) सदस्य संख्या:-

१. महिला जना

२. पुरुष जना

(ज) सम्पर्क ठेगाना:-

१) सम्पर्क व्यक्ति: २) फोन/मोबाईल नं.

३) ईमेल ठेगाना:

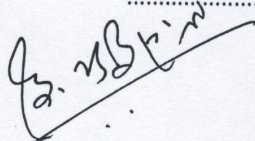
आवेदक

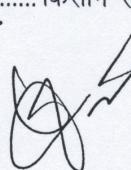
मिति :-

..... अध्यक्ष/संयोजक/सभापति/तदर्थ अध्यक्ष

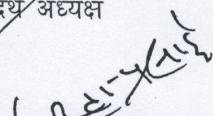
..... किसान संघ/संगठन

अनुसूची -२

किसान संघ/संगठन दर्ता प्रमाण पत्रको ढाँचा

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय किसान आयोग,
काठमाण्डौ, नेपाल ।

किसान संघ/संगठन दर्ताको प्रमाण पत्र

दर्ता नं. :

श्री.....नामको किसान
संघ/संगठन सम्बत् २०.....साल.....महिना.....गते रोजमा यस
आयोगमा दर्ता भएको हुनाले किसान संघ/संगठन दर्ता कार्यविधि, २०७४ को दफा ४ को उपदफा
(३) बमोजिम यो प्रमाण पत्र दिईएको छ ।

मिति:

सदस्य सचिव

अनुसूची ३:

किसान संघ/संगठनको छापको नमूना

किसान संघ/संगठनको छापमा देहायमा उल्लेखित कुराहरु अनिवार्य रुपमा समावेश गरेको
हुनुपर्दछ ।

किसान संघ/संगठनको नाम:

ठेगाना:

स्थापित वर्ष:

